

ANNALES SCIENTIA POLITICA

Vol. 4, No. 2, 2015

DANČIŠIN, V.: Rybář, M. – Spáč, P. – Voda, P.: Presidential Elections in Slovakia in 2104. Brno: Center for the Study of Democracy and Culture, 2014. 225 p. ISBN 978-80-7325-359-2. Annales Scientia Politica, Vol. 4, No. 2 (2015), pp. 104 – 105.

DANČIŠIN, V.: Rybář, M. – Spáč, P. – Voda, P.: Prezidentské voľby na Slovensku v roku 2014. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2014. 225 s. ISBN 978-80-7325-359-2. Annales Scientia Politica, Vol. 4, No. 2 (2015), pp. 104 – 105.

VLADIMÍR DANČIŠIN

Institute of Political Sciences, Faculty of Arts, University of Prešov, Slovak Republic
Email: vladimir.dancisin@unipo.sk

RYBÁŘ, M. – SPÁČ, P. – VODA, P.: PREZIDENTSKÉ VOĽBY NA SLOVENSKU V ROKU 2014.

Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury 2014. 225 s.
ISBN 978-80-7325-359-2.

VLADIMÍR DANČIŠIN

Institute of Political Sciences
Faculty of Arts
University of Prešov
Slovak Republic
Email: vladimir.dancisin@unipo.sk

Práce mapujúce konkrétne voľby sa stali neoddeliteľnou súčasťou politologického diskurzu. Tradične sa autorský kolektív spracúvajúci tému konkrétnych volieb skladá z väčšieho počtu autorov z viacerých vedných disciplín, ktorí analyzujú a interpretujú prípravu, priebeh a výsledky volieb. Aj preto je pri prácach tohto typu viaceré metodologických postupov, ako tému volieb možno invenčne spracovať. Teoretický a metodologický základ ako možno vyhodnotiť jednotlivé faktory ovplyvňujúce voličské správanie a volebné výsledky bol podnetne riešený už v 60-tych rokoch minulého storočia, zvlášť v prelomových prácach A. Campbella. Tieto teoretické a metodologické postupy sú aplikovateľné na analýzu prakticky akýchkoľvek volieb a dokážu relatívne presne opísať a analyzovať stabilné podmienky na ich uskutočnenie, spracovanie a zhodnotenie. Vyššie pripomenuté postupy sú komplikovanejšie uplatniteľné v tom prípade, ak nastanú zmeny nálad voličov, čo sa odzrkadlí na neočakávaných výsledkoch volieb. Prezidentské voľby na Slovensku v roku 2014 sa skončili víťazstvom

nestranika s nulovou politickou skúsenosťou, čo ponúklo veľmi vhodné podmienky na analýzu, ale aj výzvu, ako analýzu metodicky pripraviť a vyhodnotiť získané poznatky. Je to hlavne z dôvodu, že sa nestáva často, že sa víťazom prezidentských volieb stane kandidát bez politickej minulosti. O to zvlášť, keď sa mu podarí poraziť premiéra podporovaného vládou stranou dominujúcou na politickej scéne.

Trojica autorov – Marek Rybář, Peter Spáč a Petr Voda – pripravila publikáciu, ktorá zapadá do mozaiky tematicky takto zameraných „volebných“ prác. Autorský kolektív troch politológov upozorňuje svojho čitateľa, že sa v práci primárne sústredia na politologickú analýzu súvislostí dotýkajúcich sa priebehu a výsledkov volieb. Autori podstatnú časť svojich analýz venovali voličskému správaniu sa. Publikované analýzy sú zodpovedne spracované, idú dostatočne do hĺbky, autori zmysluplne využívajú viaceré štatistické metódy. Trojica politológov ponúka informácie o priestorovom rozmiestení podpory kandidátov, čo je možné považovať za štandardnú súčasť inter-

pretácií volebných výsledkov. Metódami volebnej geografie analyzujú nielen volebné výsledky, ale aj zmeny, ktoré sa stali novou realitou od predchádzajúcich volieb. Hlavne sa zameriavajú na vonkajšie faktory, ktoré sledujú vo viacerých typovo odlišných sociálnych a geografických lokalitách Slovenska. V práci sa objavujú sondy do regionálnych faktorov, ktoré vplývajú na politické názory a správanie sa elektorátu. V závere autori sumarizovali svoje poznatky do hodnotenia, ktoré sympatickým spôsobom uzatvára ich publikáciu.

Aj napriek tomu, že rešpektujem „autorskú licenciu“ pri výbere tém, rovnako aj to, do akej miery sa týmto témam chcú venovať, dovoľm si konštatovať, že je na škodu veci, že sa autori viac nevenovali napríklad témam načrtnutým v kapitole *Volebná kampaň*. Verím, že analýzy vplyvu tradičných a nových médií na rozhodovanie sa voličov, analýzy mediálneho prostredie pred prvým a druhým kolom, resp. hodnotenie líderských kvalít jednotlivých kandidátov, ich imidž, rétorickú zdatnosť, stratégie kampaní, komunikáciu s potenciálnymi voličmi, by mohli ponúknuť podnetné, ba možno aj netradičné závery. Nevyužitý potenciál sa objavuje hlavne pri uvádzaní záverov analýz, ktoré sú prezentované v kapitolách päť až sedem, ktoré sú spravidla anticipovateľné. Ide hlavne o závery a konštatovania: kandidát na prezidenta G. Bárδος získaval hlasy v južnej časti územia (s. 131), R. Fico dosahoval najvyššiu podporu v tradičných baštách Smeru (s. 131), voličstvo P. Hrušovský sa formovalo najmä z radov jeho materského hnutia (s. 131), k A. Kiskovi sa v druhom kole priklonili voliči viacerých nepostupujúcich kandidátov zo stredopráveho priestoru (s. 131), elektorát R. Procházku pozostával z vysoko vzdelaných voličov (s. 159), R. Fica volili skôr starší, menej vzdelaní občania slovenskej národnosti pochádzajúci z menších a chudobnejších obcí s vysokou nezamestnanosťou (s. 159), resp. voliči G. Bárđosa boli výlučne voliči maďarskej národnosti (s. 160). Uvedené závery pôsobia pomerne banálne a pre väčšinu čitateľov publikácie sa nestanú veľkým prínosom.

Za nedostatok publikácie možno označiť skutočnosť, že sa autori vo svojich analýzach

neopierajú o výsledky vlastného zberu dát, čo by im umožnilo predložiť nielen analýzu procesu volieb, ale zvýraznilo by aj autenticnosť publikovaných zistení. Zverejnené závery vychádzajú prevažne z agregovaných dát a z dát agentúry Focus, o ktorých je možné pochybovať, či objektívne zachytávajú realitu. Napríklad tabuľka na s. 135 poukazuje na to, že výsledky prieskumu agentúry Focus nie sú natoľko presné, aby nevzbudzovali pochybnosti o ich dôveryhodnosti. Nehovoriac o tom, že analýzy vychádzajúce z agregovaných dát môžu byť skresľujúce, a to preto, že nie je možné korektne zrekonštruovať informácie o individuálnom správaní sa stratené pri procese agregácie dát. Skepticizmus voči záverom z agregovaných dát by bol rozhodne menší, keby na základe nich vytvorené závery boli využité autormi pri ďalšom skúmaní na individuálnej úrovni. Takéto skúmanie však práca neponúka.

Na publikácii možno oceniť logické usporiadanie a prístupnosť odborného textu. Práca je zodpovedne spracovaná po formálnej stránke. Na vysokej úrovni je i celková grafická realizácia textu. V texte sa nachádzajú len malé chybičky, ktoré sú pri rozsahu textu zanedbateľné.

Na záver možno zhrnúť: autorom sa podarilo naplniť ciele, ktoré si stanovili. Publikácia môže byť prínosom pre čitateľa zaujímavúceho sa o politiku na Slovensku, ktorý má záujem zorientovať sa v okolnostiach a súvislostiach prezidentských volieb na Slovensku v roku 2014. Uspokojení budú aj tí čitatelia, ktorí hľadajú metodológiu skúmania volebných výsledkov. Publikácia má potenciál byť východiskom pre budúce analýzy, komparácie a hodnotenia prípravy, realizácie a výsledkov volieb.

Literatúra:

- CAMPBELL, A. – CONVERSE, P. E. – MILLER, W. E. – STOKES, D. E.: *The American Voter*. New York: John Wiley & Sons 1960.
- CAMPBELL, A. – CONVERSE, P. E. – MILLER, W. E. – STOKES, D. E. (eds.): *Elections and the Political Order*. New York: John Wiley & Sons 1966.